

Antropologia i Filosofia de l'Educació

Codi: 103520

Crèdits: 9

Titulació	Tipus	Curs	Semestre
2500260 Educació Social	FB	2	A
2500261 Pedagogia	FB	2	A

Professor/a de contacte

Nom: Joan-Carles Mèlich Sangrà

Correu electrònic: JoanCarles.Melich@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Marta Bertrán Tarrés

Marc Consola Parraga

Ingrid Agud Morell

Prerequisits

No hi ha prerequisits. Tanmateix es recomana haver superat l'assignatura de primer curs "Societat, ciència, cultura".

Objectius

L'assignatura "Antropologia i Filosofia de l'Educació" recull els àmbits d'antropologia i filosofia de l'educació necessaris en la formació de pedagogs i educadors socials. Es tracta, en primer lloc, de pensar diferents temes bàsics de pedagogia des d'una mirada filosòfica i antropològica i, en un segon moment, d'introduir-se en els principals autors i textos contemporanis que han reflexionat i fet recerca en educació. Finalment l'assignatura també té per objectiu analitzar críticament la societat actual des de diverses perspectives filosòfiques i el coneixement antropològic, així com també una perspectiva de gènere.

Competències

Educació Social

- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Contextualitzar l'acció socioeducativa en funció dels diferents paradigmes teòrics que han elaborat les ciències de l'educació i en funció del context socio-històric dels individus, grups i institucions.
- Conèixer i aplicar processos de recollida de la informació, anàlisi, tractament i valoració d'aquesta, per a la millora de la pròpia pràctica professional i la fonamentació de l'acció professional.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.

- Dominar els coneixements teòrics i aplicats de les diferents Ciències de l'Educació que li permetin desenvolupar la capacitat d'anàlisi i observació de la realitat social i educativa
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.
- Utilitzar informació i coneixement de les diferents fonts i contextos (informes, articles, etc.) propis de les ciències socials.

Pedagogia

- Adoptar una actitud i un comportament ètic i actuar d'acord als principis deontològics de la professió.
- Analitzar i comprendre els referents teòrics, històrics, culturals, polítics, ambientals i legals que conformen situacions i propostes educatives i formatives.
- Comprendre els processos que es donen en les accions educatives i formatives i la seva incidència en la formació integral.
- Desenvolupar estratègies d'aprenentatge autònom.
- Desenvolupar un pensament i un raonament crític i saber comunicar-se de manera efectiva, tant en les llengües pròpies com en una tercera llengua.
- Identificar plantejaments i problemes educatius, indagar sobre ells: obtenir, registrar, tractar i interpretar informació rellevant per emetre judicis argumentats que permetin millorar la pràctica educativa i formativa.
- Mantenir una actitud de respecte al medi (natural, social i cultural) per fomentar valors, comportaments i pràctiques que atenguin a la igualtat de gènere, equitat i respecte als drets humans.
- Respectar la diversitat i la pluralitat d'idees, persones i situacions.

Resultats d'aprenentatge

1. Adoptar una actitud i un comportament ètic en relació a les fonts de coneixement i obtenció de dades primàries.
2. Analitzar la realitat educativa actual aplicant els conceptes filosòfics i antropològics adequadament.
3. Aproximació a la realitat educativa a través de l'aplicació de tècniques d'obtenció de dades primàries en accions educatives, descriure'ls etnogràficament i analitzar-los críticament.
4. Aproximació als contextos educatius a través de fonts de teories filosòfiques i antropològiques.
5. Conèixer les principals teories filosòfiques i antropològiques i els seus conceptes associats més importants.
6. Demostrar un coneixement acadèmic de les diferents llengües en ús.
7. Desenvolupar assaigs o exposicions que reflexin la creació d'un raonament autònom propi i ben fonamentat a través de diferents fonts de coneixement.
8. Discernir les particularitats educatives d'entorns i subjectes segons diferents variables (cicle vital, sexe, grup social).
9. Dominar diferents tècniques d'obtenció d'informació primària o secundària.
10. Mantenir una actitud reflexiva i crítica sobre els límits de l'actuació professional.
11. Mostrar coneixement de les diversitats socioculturals i les possibilitats d'aproximació antropològica.
12. Realitzar propostes filosòfico-pedagògiques per a la millora de l'acció educativa.
13. Saber defensar les pròpies idees sense utilitzar elements valoratius.
14. Saber defensar o refutar l'adscripció o ús de paradigmes filosòfics i antropològics en funció d'interessos propis i objectes d'interès educatius.
15. Tenir una actitud i utilitzar un llenguatge respectuosos amb totes les diversitats.
16. Utilitzar fonts d'informació diverses i adequades.
17. Utilitzar un llenguatge apropiat i de respecte amb la multiplicitat de minories socials i culturals.

Continguts

ANTROPOLOGIA DE L'EDUCACIÓ

1. La transmissió cultural a les societats complexes

1.1 Antropologia i cultura

1.2 Enculturació i cicle vital

1.3 Transmissió cultural i educació

2. Aculturació i desigualtats educatives

2.1 Educació, migracions i minories

2.2 Gènere i identitat en institucions educatives

2.3 Cultura d'iguals i educació

3. Etnografia i educació

3.1 La investigació etnogràfica

3.2 Etnografia per a la millora educativa

3.3 Textos etnogràfics

FILOSOFIA DE L'EDUCACIÓ

1. Metafísica i genealogia: Nietzsche i Freud

2. Pedagogia de la memòria: Proust, Joyce i Adorno

3. L'absència i la mort: Thomas Mann i Martin Heidegger

4. La identitat: Virginia Woolf, Simone de Beauvoir, Hannah Arendt, Annette Baier i Siri Hustvedt

5. La moral i l'ètica: Levinas, Foucault, María Zambrano i Judith Butler

Metodologia

El protagonista en el procés d'ensenyament aprenentatge és l'estudiant i és sota aquesta premissa que s'ha planificat la metodologia de l'assignatura.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Presencial en gran grup	45	1,8	2, 3, 4, 5, 12
Seminaris	23	0,92	6, 7, 9, 13, 16, 17
Tipus: Supervisades			
Tasques supervisades	45	1,8	2, 6, 7, 8, 9, 11, 13, 14, 16, 17
Tipus: Autònomes			
Treball autònom (lectures, treballs)	112	4,48	1, 2, 3, 4, 5, 8, 10, 11, 12, 14, 15

Avaluació

Per poder superar l'assignatura cal treure com a mínim un 5 sobre 10 en cadascuna de les dues proves escrites (Antropologia i Filosofia). Hi haurà una recuperació per a les proves escrites i el treball grupal a final de curs. La nota de la recuperació no podrà ser major de 5. Els treballs corresponents a cadascuna de les parts s'indicaran el primer dia de classe. No hi haurà recuperació d'aquests treballs. El professorat farà pública les qualificacions al Moodle en un període no superior a les tres setmanes. La còpia o plagi d'un examen o treball es considera un 0 en l'activitat.

DATES AVALUACIÓ:

GRUP 1: Prova escrita Antropologia: 31/01/2019; Prova escrita Filosofia: 9/05/2019. Recuperació prova escrita (d'Antropologia i Filosofia): 30/05/2019

GRUP 2: Prova escrita Filosofia: 21/12/2018; Prova escrita Antropologia: 5/04/2019. Recuperació prova escrita (d'Antropologia i Filosofia): 26/04/2019

El treball individual és un *Diari Filosòfic* que es fa durant tot el curs i no té recuperació. La data de lliurament és: GRUP 1: 9/5/2019; GRUP 2: 21/12/2018.

La data de lliurament del treball en grup és Grup 1: 6/02/2019. Recuperació: 30/05/2019

La data de lliurament del treball en grup és Grup 2: 29/03/2019. Recuperació: 26/04/2019

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Prova escrita d'Antropologia	30%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 17

Prova escrita de Filosofia	30%	0	0	1, 4, 5, 6, 10, 14, 15, 17
Treball en grup	20%	0	0	1, 3, 6, 7, 9, 11, 13, 14, 16, 17
Treball individual	20%	0	0	1, 6, 7, 10, 12, 13, 14, 15, 16, 17

Bibliografia

Alcalde, José Eugenio Abajo, i Silvia Carrasco Pons. "La situación escolar del alumnado de minorías étnicas: el modelo explicativo ecológico-cultural de John Ogbu." *RECERCA. Revista de Pensament y Anàlisi* 11 (2011): 71-92.

Adorno, Theodor W. *Consignas. La educación después de Auschwitz*. Buenos Aires: Amorrortu, 1988.
Baier, Annette. *Moral prejudices. Essays on Ethics*. Harvard University Press: Cambridge, 1993.

Beauvoir, Simone. *El segundo sexo*. Madrid: Cátedra, 2017.

Braidotti, Rosi. *Por una política afirmativa. Itinerarios éticos*. Barcelona: Gedisa, 2018.

Butler, Judith. *Deshacer el género*. Barcelona: Paidós, 2006.

Foucault, Michel. *El orden del discurso*. Barcelona: Tusquets, 1999.

Foucault, Michel. *La voluntad de saber*. Madrid: Siglo XXI, 1993.

Freud, Sigmund. *El malestar en la cultura*. Madrid: Alianza, 2005.

Heidegger, Martin. *Ser y tiempo*. Madrid: Trotta, 2005.

Hustvedt, Siri. *La mujer que mira a los hombres que miran a las mujeres*. Barcelona: Seix Barral, 2017.

Jordan, Ellen. "Los niños peleones y sus fantasías lúdicas: La construcción de la masculinidad en la temprana edad escolar." *Géneros prófugos: feminismo y educación*. Universidad Nacional Autónoma de México, 1999.

Joyce, James. *Dublineses. Los muertos*. Madrid: Alianza, 2011.

Lévinas, Emmanuel. *Ética e infinito*. Madrid: Trotta, 2015.

Mead, Margaret. *Adolescencia y cultura en Samoa*. Barcelona: Paidós, 1990.

Mèlich, Joan-Carles. *Filosofía de la finitud*. Barcelona: Herder, 2012.

Mèlich, Joan-Carles. *L'experiència de la pèrdua*. Barcelona: Arcàdia, 2017.

Nietzsche, Friedrich. *Así habló Zaratustra*. Madrid: Alianza, 2011.

Pagès, Anna. *Cenar con Diotima. Filosofía y feminidad*. Barcelona: Herder, 2018.

Proust, Marcel. *Por el camino de Swann. En busca del tiempo perdido 1*. Madrid: Alianza, 2011.

Rockwell, Elsie. *La relación entre etnografía y teoría en la investigación educativa*. México: Dirección de Investigación en Educación (die), CINVESTAV, 1980.

Velasco, Hononio, F. Javier García, i Ángel Díaz de Rada. *Lecturas de antropología para educadores. El ámbito de la Antropología de la Educación y de la etnografía escolar*. Madrid: Trotta, 1993.

Whiting, Beatrice B. *Six cultures: studies of child rearing*. Nueva York: Wiley & Sons, 1963.

Willis, Paul. *Aprendiendo a trabajar. Cómo los chicos de la clase obrera consiguen trabajos de la clase obrera*. Madrid: Akal 1977.

Woods, Peter. *Género, cultura y etnia en la escuela. Informes etnográficos*. Barcelona: Paidós, 1995.

Woolf, Virginia. *Les ones*. Sabadell: La Temerària, 2016.

Woolf, Virginia. *La senyora Dalloway*. Barcelona: La Magrana, 2013.

Zambrano, María. *Filosofía y poesía*. Madrid: Fondo de Cultura Económica, 1993.